[2024] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 623 : 2024 INSC 49

ਮਰੀਅਮ ਫਸੀਹੁਦੀਨ ਅਤੇ ਐਨ.ਆਰ.

ਬਨਾਮ

ਰਾਜ ਅਦੁਗੋਦੀ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਐਨ.ਆਰ.

(2024 ਦੀ ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਪੀਲ ਨੰ. 335)

22 ਜਨਵਰੀ 2024

[ਸੂਰਿਆ ਕਾਂਤ* ਅਤੇ ਦੀਪਾਂਕਰ ਦੱਤਾ, ਜੇ.ਜੇ.]

ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਮੁੱਦਾ

ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੀ ਜੜ੍ਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਾਬਾਲਗ ਬੱਚੇ ਦਾ ਪਾਸਪੋਰਟ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਈ ਪਾਸਪੋਰਟ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਜਾਅਲੀ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ। ਕੀ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਧੋਖਾਧੜੀ ਦਾ ਜੁਰਮ ਬਣਦੀਆਂ ਹਨ। 420 ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ; ਕੀ ਜਾਅਲਸਾਜ਼ੀ ਲਈ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰੇ ਕੇਸ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। 468 ਅਤੇ 471 ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਕੀ ਪਾਸਪੋਰਟ ਐਕਟ, 1967 ਦੇ ਧਾਰਾ 12(ਬੀ) ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੋਈ ਹੈ; ਕੀ ਸਪਲੀਮੈਂਟਰੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਕੱਢੇ ਗਏ ਸਿੱਟਿਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਨਵਾਂ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ, ਇੱਕ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਅਜਿਹੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਤਫ਼ਤੀਸ਼ੀ ਕਠੋਰਤਾ ਦੀ ਘਾਟ ਸੀ ਅਤੇ ਧਾਰਾ173 ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਸੀ। 8) ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ

ਹੈੱਡਨੋਟਸ

ਪੀਨਲ ਕੋਡ, 1860 - ਧੋਖਾਧੜੀ ਅਤੇ ਜਾਅਲਸਾਜ਼ੀ - ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰਨ ਲਈ। 420, 468, 471, 120-ਬੀ, 201 ਆਰ/ਡਬਲਯੂ. ਆਈਪੀਸੀ ਦੇ ਧਾਰਾ **34 ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ - ਪ੍ਰੋਪਰਾਈਟੀ**

ਹੋਲਡ: ਕੇਸ ਦੇ ਅਜੀਬ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਪਤਨੀ ਨੇ ਆਪਸੀ ਵਿਆਹੁਤਾ ਭਰੋਸੇ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਪਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਣਅਧਿਕਾਰਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਨੁਮਾਨਿਤ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰ. ਆਪਣੇ ਨਾਬਾਲਗ ਬੱਚੇ ਲਈ ਪਾਸਪੋਰਟ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ 2 ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ - ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਇੱਕ ਸਵਾਲ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ 'ਧੋਖੇਬਾਜ਼' ਵਜੋਂ ਕਿਵੇਂ ਲੇਬਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ - ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਨਾਬਾਲਗ ਬੱਚੇ ਲਈ ਪਾਸਪੋਰਟ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਪ੍ਰੇਰਣਾਵਾਂ ਮੂਲ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਧੋਖੇ ਵਿਚ - ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਨਾਬਾਲਗ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਪਾਸਪੋਰਟ ਦੇਣ ਨਾਲ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਕੋਈ ਲਾਭ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ, ਨਾ ਹੀ ਇਸ ਨਾਲ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰ. ਨੂੰ ਕੋਈ ਨੁਕਸਾਨ ਜਾਂ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਇਆ। 2 - ਉਸੇ ਨਾੜੀ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੰ. 2, ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਪਤਨੀ ਦਾ ਪਿਤਾ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਅਤੇ ਬੱਚੇ ਲਈ ਪਾਸਪੋਰਟ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਇਸ ਕਾਰਵਾਈ ਤੋਂ ਕੋਈ ਪ੍ਰਤੱਖ ਜਾਂ ਅਸਿੱਧੇ ਲਾਭ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ –

ਇਸ ਗ੍ਰਾਂਟ ਨੂੰ ਨਾਬਾਲਗ ਬੱਚੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਢੰਗ ਨਾਲ ਦਰਸਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ - ਕਿਉਂਕਿ ਨਾਬਾਲਗ ਬੱਚੇ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਲਾਭ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰ. ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਨੁਕਸਾਨ, ਨੁਕਸਾਨ ਜਾਂ ਸੱਟ ਦੀ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਹੈ। 2, ਧੋਖਾਧੜੀ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੇ 'ਧੋਖੇ' ਅਤੇ 'ਨੁਕਸਾਨ ਜਾਂ ਸੱਟ' ਦੇ ਦੋਨੋਂ ਬੁਨਿਆਦੀ ਤੱਤ ਇਸ ਤੱਥਪੂਰਨ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰ ਹਨ - ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਜਾਅਲਸਾਜ਼ੀ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, 'ਜਾਲਸਾਜ਼ੀ' ਅਤੇ 'ਧੋਖਾਧੜੀ' ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਮਿਲਦੇ ਹਨ। ਅਤੇ ਕਨਵਰਜ, ਕਿਉਂਕਿ ਜਾਅਲਸਾਜ਼ੀ ਦਾ ਕੰਮ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਧੋਖਾ ਦੇਣ ਜਾਂ ਧੋਖਾ ਦੇਣ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਵਚਨਬੱਧ ਹੁੰਦਾ ਹੈ - ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਨ ਕਿ ਕੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰ. 2 ਦੇ ਦਸਤਖਤ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰੇ ਵੀ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ - ਬੇਈਮਾਨ ਇਰਾਦੇ ਦੇ ਮੁਢਲੇ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਖੁਦ ਨੂੰ ਸਥਾਪਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਜਾਅਲਸਾਜ਼ੀ ਦੇ ਜੁਰਮ ਦੇ ਵੀ, ਖੜ੍ਹੇ ਹੋਣ ਲਈ ਕੋਈ ਪੈਰ ਨਹੀਂ ਹੈ - 'ਧੋਖਾਧੜੀ' ਦੇ ਮੁੱਢਲੇ ਤੱਤ ਅਤੇ 'ਜਾਲਸਾਜ਼ੀ' ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗਾਇਬ ਹਨ - ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਫੌਜਦਾਰੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੈ - ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੇ ਬੇਤੁਕੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਪਾਸੇ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। [ਪਾਰਾ 16, 18, 20, 23, 34, 39]

ਪਾਸਪੋਰਟ ਐਕਟ, 1967 - ਐੱਸ. 12(ਬੀ) - ਕੀ ਪਾਸਪੋਰਟ ਐਕਟ, 1967 ਦੇ ਧਾਰਾ12(ਬੀ) ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੋਈ ਸੀ:ਹੋਲਡ: ਸੈਕਸ਼ਨ 12 (ਬੀ) ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ, ਜੋ ਕੋਈ ਵੀ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਪਾਸਪੋਰਟ ਜਾਂ ਯਾਤਰਾ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਥਾਰਟੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ, ਜਾਣ-ਬੁੱਝ ਕੇ ਕੋਈ ਝੂਠੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨੂੰ ਦਬਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਬਦਲਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਬਦਲਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਬਦਲਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਪਾਸਪੋਰਟ ਜਾਂ ਯਾਤਰਾ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀਆਂ ਇੰਦਰਾਜ਼ਾਂ - ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਤੋਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਕੀ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਪਾਸਪੋਰਟ ਜਾਂ ਯਾਤਰਾ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਗਲਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਜਾਂ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨੂੰ ਦਬਾਇਆ - ਤੁਰੰਤ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ , ਇਹ ਵਿਚਾਰਨਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਕਿ ਸਟੇਟ ਐਫ.ਐਸ.ਐਲ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪਾਸਪੋਰਟ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਦੇ ਦਸਤਖਤਾਂ ਦੀ ਕਥਿਤ ਜਾਅਲੀ ਅਢੁੱਕਵੀਂ ਸੀ - ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਕੇਵਲ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ - ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਇਸ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਈ ਕੋਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਪ੍ਰਗਟ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ - ਅਦਾਲਤ ਅਨੁਮਾਨਾਂ ਅਤੇ ਅਨੁਮਾਨਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਵਧ ਸਕਦੀ।[ਪੈਰਾ 35, 36]

ਜ਼ਾਬਤਾ ਫੌਜਦਾਰੀ ਕਾਰਵਾਈ, 1973 - ਐੱਸ. 173 (8) - ਜਵਾਬਦਾਤਾ ਨੰ. 2 ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਧਾਰਾ173(8) ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਅਤੇ ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਹੋਰ ਜਾਂਚ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ। ਸਬੰਧਤ ਐਫਆਈਆਰ ਵਿੱਚ 468 ਅਤੇ 471 ਆਈਪੀਸੀ - ਟਰਾਇਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰ. ਅੱਗੇ ਲਈ 2 ਦੀ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ

ਮਰੀਅਮ ਫਸੀਹੁਦੀਨ ਅਤੇ ਐਨ.ਆਰ. ਅਦੁਗੋਡੀ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਐਨਆਰ ਦੁਆਰਾ ਰਾਜ ਬਨਾਮ.

ਜਾਂਚ - ਇਸਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਇੱਕ ਪੂਰਕ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ - ਪ੍ਰਾਪਰਟੀ

ਹੋਲਡ: ਇਹ ਰਿਕਾਰਡ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ 'ਅੱਗੇ ਤਫ਼ਤੀਸ਼' ਦੇ ਦੌਰਾਨ, ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਦੁਆਰਾ ਕੋਈ ਨਵੀਂ ਸਮੱਗਰੀ ਦਾ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ - ਇਸ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਪੂਰਕ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ 15.07.2013 ਦੀ ਸੱਚਾਈ ਲੈਬ ਰਿਪੋਰਟ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰ. . 2, ਜੋ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਉਪਲਬਧ ਸੀ ਜਦੋਂ ਅਸਲ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ - ਧਾਰਾ173(8) ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ 'ਅੱਗੇ ਜਾਂਚ' ਸ਼ਬਦ। ਸਬੰਧਤ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ ਨੂੰ 'ਹੋਰ ਸਬੂਤ, ਜ਼ੁਬਾਨੀ ਜਾਂ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ' ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਕੇਵਲ ਤਦ ਹੀ ਅਜਿਹੇ ਸਬੂਤ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪੂਰਕ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਫਾਰਮ ਵਿੱਚ ਅੱਗੇ ਭੇਜਦਾ ਹੈ - ਇੱਕ ਪੂਰਕ ਰਿਪੋਰਟ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਤਾਜ਼ਾ ਜ਼ੁਬਾਨੀ ਜਾਂ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਸਬੂਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਨਾ ਕਿ ਮੁਢਲੀ ਪੁਲਿਸ ਰਿਪੋਰਟ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਤਹਿਤ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਨੂੰ ਜਮ੍ਹਾ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਦੁਆਰਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਇਕੱਠੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰੀ ਗਈ ਸਮੱਗਰੀ ਦਾ ਮੁੜ ਮੁਲਾਂਕਣ ਜਾਂ ਮੁੜ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ। 173(2) ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. - ਪੂਰਕ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਕੱਢੇ ਗਏ ਸਿੱਟਿਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਨਵਾਂ ਸਬੂਤ ਨਾ ਮਿਲਣ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਅਜਿਹੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਜਾਂਚ ਦੀ ਕਠੋਰਤਾ ਦੀ ਘਾਟ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਧਾਰਾ173 ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। (8) ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. - ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਨੇ ਟਰਾਇਲ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਕਥਿਤ ਪਾਲਣਾ ਵਿੱਚ ਮਸ਼ੀਨੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕੀਤਾ। [ਪਾਰਾ 26 ਅਤੇ 27]

ਪੀਨਲ ਕੋਡ, 1860 - ਧੋਖਾਧੜੀ - ਦੇ ਭਾਗ:

ਹੋਲਡ: ਇਹ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 420 ਆਈਪੀਸੀ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਲਈ, ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਨੂੰ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਧੋਖਾ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਇਹ ਵੀ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਕਰਕੇ, ਉਸ ਨੇ ਧੋਖਾਧੜੀ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਜਾਇਦਾਦ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਬੇਈਮਾਨੀ ਨਾਲ ਉਕਸਾਇਆ ਹੈ। - ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਸ ਜੁਰਮ ਦੇ ਤਿੰਨ ਭਾਗ ਹਨ, ਅਰਥਾਤ, (i) ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਧੋਖਾ, (ii) ਧੋਖੇ ਨਾਲ ਜਾਂ ਬੇਈਮਾਨੀ ਨਾਲ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕੋਈ ਜਾਇਦਾਦ ਸੌਂਪਣ ਲਈ ਉਕਸਾਉਣਾ, ਅਤੇ (iii) ਆਦਮੀ ਦਾ ਕਾਰਨ ਜਾਂ ਬੇਈਮਾਨ ਇਰਾਦਾ ਲੁਭਾਉਣ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੋਸ਼ੀ - ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਲਾਭ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਧੋਖਾਧੜੀ ਦੇ ਜੁਰਮ ਲਈ, ਧੋਖਾਧੜੀ ਅਤੇ ਬੇਈਮਾਨ ਇਰਾਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਤੋਂ ਹੀ ਮੌਜੂਦ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਜਦੋਂ ਵਾਅਦਾ ਜਾਂ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। [ਪੈਰਾ 11]**ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ, 1860 - ਜਾਅਲਸਾਜ਼ੀ - ਦੇ ਭਾਗ:**

ਆਯੋਜਤ: 'ਜਾਲਸਾਜ਼ੀ' ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਦੋ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਭਾਗ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਅਰਥਾਤ:

(i) ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਇੱਕ ਸਾਧਨ ਘੜਿਆ ਹੈ; ਅਤੇ (ii) ਇਹ ਇਸ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜਾਅਲੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਧੋਖਾਧੜੀ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾਵੇਗਾ - ਸਿੱਧੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਜਾਅਲੀ ਦੇ ਜੁਰਮ ਲਈ ਨੁਕਸਾਨ ਜਾਂ ਸੱਟ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦੇ ਬੇਈਮਾਨ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਇੱਕ ਝੂਠੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। [ਪਰਾ 22]

ਕੇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ

ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਚਾਵਲਾ ਬਨਾਮ ਯੂਪੀ ਰਾਜ [2021] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 550: **(2021) 5 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 435**; ਸੁਸ਼ੀਲ ਸੂਰੀ ਬਨਾਮ ਕੇਂਦਰੀ ਜਾਂਚ ਬਿਊਰੋ [2011] 8 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 1: **(2011) 5 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 708**; ਵਿਨੈ ਤਿਆਗੀ ਬਨਾਮ ਇਰਸ਼ਾਦ ਅਲੀ ਅਤੇ ਹੋਰ [2012] 13 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 1005: **(2013) 5 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 762**; ਮੇਨਕਾ ਗਾਂਧੀ ਬਨਾਮ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਅਤੇ ਹੋਰ [1978] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 621: **(1978) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 248**; ਕੇ.ਐਸ. ਪੁੱਟਾਸਵਾਮੀ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਦੀ ਯੂਨੀਅਨ [2018] 8 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 1**: (2019)**

1. **ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 1 - ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।**

ਕਿਤਾਬਾਂ ਅਤੇ ਪੱਤਰਕਾਵਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

ਪੀ. ਰਾਮਨਾਥ ਅਈਅਰ, ਐਡਵਾਂਸਡ ਲਾਅ ਲੈਕਸੀਕਨ, 6ਵਾਂ ਐਡੀਸ਼ਨ, ਭਾਗ 1, ਪੰਨਾ 903 - ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਐਕਟਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ

ਪੀਨਲ ਕੋਡ, 1860; ਪਾਸਪੋਰਟ ਐਕਟ, 1967

ਕੀਵਰਡਸ ਦੀ ਸੂਚੀ

ਧੋਖਾਧੜੀ; ਧੋਖਾਧੜੀ ਦੇ ਹਿੱਸੇ; ਧੋਖੇਬਾਜ਼ ਇਰਾਦੇ; ਬੇਈਮਾਨ ਇਰਾਦੇ; ਛਲ; ਨੁਕਸਾਨ; ਸੱਟ; ਧੋਖਾਧੜੀ; ਜਾਅਲਸਾਜ਼ੀ ਦੇ ਭਾਗ; ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਸੰਬੰਧੀ ਬੇਨਿਯਮੀਆਂ; ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ; ਅੱਗੇ ਦੀ ਜਾਂਚ; ਪੂਰਕ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ; ਤਾਜ਼ਾ ਜ਼ਬਾਨੀ ਜਾਂ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਸਬੂਤ।

ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਕੇਸ

ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਅਪੀਲੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ : 2024 ਦੀ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਅਪੀਲ ਨੰ.335।

2018 ਦੇ CRLRP ਨੰਬਰ 692 ਵਿੱਚ ਬੈਂਗਲੁਰੂ ਵਿਖੇ ਕਰਨਾਟਕ ਦੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ 18.02.2021 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ।

ਪਾਰਟੀਆਂ ਲਈ ਹਾਜ਼ਰੀ

ਰਣਬੀਰ ਸਿੰਘ ਯਾਦਵ, ਮੁਹੰਮਦ ਸ਼ਾਰੂਖ, ਪ੍ਰਤੀਕ ਯਾਦਵ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਅੰਜੂ ਕੇ. ਵਰਕੀ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਮਹੇਸ਼ ਸ਼ਰਮਾ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਚੇਂਬੂਗਰੀ ਅਭੀਸ਼ਨਾ, ਐਡਵ. ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਲਈ।

ਮਰੀਅਮ ਫਸੀਹੁਦੀਨ ਅਤੇ ਐਨ.ਆਰ. ਅਦੁਗੋਡੀ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਐਨਆਰ ਦੁਆਰਾ ਰਾਜ ਬਨਾਮ.

ਨਰਿੰਦਰ ਹੋਡਾ, ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ, ਸੰਚਿਤ ਗਰਗਾ, ਆਰ.ਡੀ. ਸਿੰਘ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਮਿੱਠੂ ਜੈਨ, ਕੁਨਾਲ ਰਾਣਾ, ਪ੍ਰਾਂਸ਼ੂ ਕੌਸ਼ਲ, ਐਡਵੋਕੇਟ. ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ।

ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦਾ ਫੈਸਲਾ / ਹੁਕਮ

ਨਿਰਣਾ

ਸੂਰਿਆ ਕਾਂਤ, ਜੇ.

ਛੁੱਟੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

2. ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ 18.02.2021 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ, ਜੋ ਕਿ ਕਰਨਾਟਕ ਦੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ, ਬੈਂਗਲੁਰੂ (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, 'ਹਾਈ ਕੋਰਟ') ਵਿਖੇ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ VI ਵਧੀਕ ਚੀਫ਼ ਮੈਟਰੋਪੋਲੀਟਨ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ, ਬੰਗਾਲ ਦੇ 15.03.2018 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਫੌਜਦਾਰੀ ਰਿਵੀਜ਼ਨ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, 'ਟਰਾਇਲ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ') ਨੂੰ ਬਰਖਾਸਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ, ਭਾਰਤੀ ਦੰਡਾਵਲੀ, 1860 (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, 'ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ.') ਦੀ ਧਾਰਾ 420, 468, 471 ਦੇ ਤਹਿਤ ਐਫਆਈਆਰ ਨੰਬਰ 141/2010 ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਡਿਸਚਾਰਜ ਕਰਨ ਲਈ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਪੀ.ਐਸ. ਅਦੁਗੋਡੀ, ਬੈਂਗਲੁਰੂ ਨੂੰ ਨਾਲੋ-ਨਾਲ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

I. ਤੱਥ

3. ਸੰਖੇਪ ਤੱਥ ਜੋ ਮੌਜੂਦਾ ਕਾਰਵਾਈ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹਨ, ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ:

3.1. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੰਬਰ 1 - ਪਤਨੀ, ਅਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 2 - ਪਤੀ, ਨੇ 02.08.2007 ਨੂੰ ਬੈਂਗਲੁਰੂ ਵਿੱਚ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾਇਆ ਸੀ। ਆਪਣੇ ਵਿਆਹ ਦੇ ਸਮੇਂ, ਜਵਾਬਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਇੱਕ ਸਾਫਟਵੇਅਰ ਕਾਰੋਬਾਰ ਵਿੱਚ ਰੁੱਝਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਨਿਊ ਕੈਸਲ ਅਪੋਨ ਟਾਇਨ, ਯੂਨਾਈਟਿਡ ਕਿੰਗਡਮ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਸੀ। ਇਸ ਮਿਆਦ ਦੇ ਦੌਰਾਨ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 2 ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ - ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਲੰਡਨ ਵਿੱਚ ਇਕੱਠੇ ਰਹਿਣਗੇ। ਇਹ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦਾ ਕੇਸ ਹੈ ਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 2 ਨੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ - ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਲੈ ਜਾਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਪਰ ਕਾਫ਼ੀ ਸਮਝਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਹ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 2 ਦੇ ਨਾਲ ਲੰਡਨ ਜਾਣ ਵਿੱਚ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋ ਗਈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 2 ਨੇ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਉਸ ਦੀ ਭਰਜਾਈ ਦੇ ਘਰ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 2 ਭਾਰਤ ਵਾਪਸ ਆ ਗਿਆ।

3.2. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੰਬਰ 2, ਜੋ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਪਿਤਾ ਹੈ- ਪਤਨੀ, ਨੂੰ ਉਪਰੋਕਤ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੇਣਾ ਪਿਆ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਾਲੇ ਦੀ ਭਾਰਤ ਵਾਪਸੀ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰਨੀ ਪਈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 02.06.2008 ਨੂੰ ਸ.

ਅਪੀਲਕਰਤਾ - ਪਤਨੀ ਨੇ ਇੱਕ ਪੁਰਸ਼ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ - ਪਤਨੀ ਅਤੇ ਨਾਬਾਲਗ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਕੋਈ ਵਿੱਤੀ ਸਹਾਇਤਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਜਨਵਰੀ, 2009 ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ - ਪਤਨੀ ਨੇ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 2 ਦੀਆਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਨਾਬਾਲਗ ਬੱਚੇ ਲਈ ਪਾਸਪੋਰਟ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ। ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 2 ਨੇ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭਰੋਸਾ ਦਿਵਾਇਆ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਯੂਨਾਈਟਿਡ ਕਿੰਗਡਮ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਠਹਿਰਣ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਥੋੜ੍ਹੀ ਦੇਰ ਬਾਅਦ, ਨਾਬਾਲਗ ਬੱਚੇ ਦਾ ਪਾਸਪੋਰਟ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 2 ਨੇ ਆਪਣੇ ਜੀਜਾ, ਡਾ. ਐਮ.ਕੇ. ਤੋਂ ਸਪਾਂਸਰਸ਼ਿਪ ਪੱਤਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ। ਸ਼ਰੀਫ, ਜੋ ਕਿ ਯੂਨਾਈਟਿਡ ਕਿੰਗਡਮ ਹਾਈ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਵਿਧੀਵਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਪਾਂਸਰਸ਼ਿਪ ਪੱਤਰ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਡਾ: ਐਮ.ਕੇ. ਯੂਨਾਈਟਿਡ ਕਿੰਗਡਮ ਦੇ ਦੌਰੇ ਦੌਰਾਨ ਸ਼ਰੀਫ ਅਪੀਲਕਰਤਾ - ਪਤਨੀ ਅਤੇ ਨਾਬਾਲਗ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਅਨੁਕੂਲਿਤ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਾਬਾਲਗ ਬੱਚੇ ਦੇ ਪਾਸਪੋਰਟ ਨੰਬਰ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰੇਗਾ।

3.3. ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਦੇ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਦੀ ਮਿਆਦ ਸਿਰਫ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਦੀਆਂ ਲਗਾਤਾਰ ਵਿੱਤੀ ਮੰਗਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਸਰੀਰਕ ਅਤੇ ਮਾਨਸਿਕ ਤਸ਼ੱਦਦ ਨਾਲ ਭਰੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਵਧੇਰੇ ਉਚਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2, 2009 ਦੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਭਾਰਤ ਫੇਰੀ ਦੌਰਾਨ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ - ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਅਤੇ ਤਸ਼ੱਦਦ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਬਣਾਇਆ। ਡਰਾਉਣ-ਧਮਕਾਉਣ ਦੀਆਂ ਇਹਨਾਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ - ਪਤਨੀ ਨੂੰ 07.04.2010 ਨੂੰ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਬਸਵਾਨਗੁੜੀ ਮਹਿਲਾ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ, ਬੈਂਗਲੁਰੂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਆ। ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 346, 498ਏ ਅਤੇ 506 ਦੇ ਤਹਿਤ ਧਾਰਾ 34 ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਦੇ ਹੋਏ ਅਪਰਾਧ ਨੰਬਰ 68/2010 ਵਜੋਂ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2, ਯੂਨਾਈਟਿਡ ਕਿੰਗਡਮ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨ ਦੇ ਬਹਾਨੇ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਪਤਨੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਨਾਬਾਲਗ ਬੱਚੇ ਦਾ ਪਾਸਪੋਰਟ ਅਤੇ ਗਹਿਣੇ ਲੈ ਗਿਆ।

3.4. ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕਰਵਾਈ ਗਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 2 ਨੇ ਵੀ 13.05.2010 ਨੂੰ ਅਦੁਗੋਡੀ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਅੱਗੇ ਆਪਣੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕਰਵਾਈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਨਾਬਾਲਗ ਬੱਚੇ ਦੀ ਪਾਸਪੋਰਟ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਉਸਦੇ ਜਾਅਲੀ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਜਮ੍ਹਾ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਖੇਤਰੀ ਪਾਸਪੋਰਟ ਦਫ਼ਤਰ, ਬੈਂਗਲੁਰੂ, ਉਸ ਸਮੇਂ ਜਦੋਂ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਯੂਨਾਈਟਿਡ ਕਿੰਗਡਮ ਵਿੱਚ ਸੀ। ਇਹ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਧਾਰਾ 420, 468 ਅਤੇ 471 ਅਧੀਨ ਧਾਰਾ 34 ਆਈਪੀਸੀ **(ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, 'ਸੰਬੰਧਿਤ ਐਫਆਈਆਰ')** ਦੇ ਤਹਿਤ ਐਫਆਈਆਰ ਨੰਬਰ 141/2010 ਵਜੋਂ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

3.5. ਸਬੰਧਤ ਐਫਆਈਆਰ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਾਂਚ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਨੇ ਜਾਅਲੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਨਾਬਾਲਗ ਬੱਚੇ ਦਾ ਪਾਸਪੋਰਟ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਇੱਕ ਸ਼੍ਰੀ ਅਕਸਰ ਅਹਿਮਦ ਸ਼ੈਰਿਫ, ਜੋ ਇੱਕ ਟਰੈਵਲ ਏਜੰਟ ਹੈ, ਨੂੰ ਫਸਾਉਣ ਲਈ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧਿਆ। ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਧਾਰਾ 468 ਅਤੇ 471 ਆਈਪੀਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਹਟਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ, ਧਾਰਾ 34 ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀ ਗਈ ਧਾਰਾ 420 ਅਧੀਨ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇੱਕ ਕੇਸ ਨੰਬਰ ਸੀਸੀ ਨੰਬਰ 23545/2011 ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ।

3.6. ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਫੌਜਦਾਰੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰ. 3600/2012 ਰਾਹੀਂ ਉਪਰੋਕਤ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ, ਜ਼ਾਬਤਾ ਫੌਜਦਾਰੀ ਜ਼ਾਬਤਾ, 1973 **(ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 'ਸੀਆਰਪੀਸੀ')** ਦੀ ਧਾਰਾ 482 ਦੇ ਤਹਿਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਮਿਤੀ 22.04.2014. ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਟਰਾਇਲ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚ ਕਰਨ ਅਤੇ ਕੇਸ ਸੀ.ਸੀ. ਨੰਬਰ 23545/2011 ਤੋਂ ਆਪਣੀ ਰਿਹਾਈ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ।

3.7. ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਧਾਰਾ 239 ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਅਰਜ਼ੀ ਭੇਜੀ, ਸੀਸੀ ਨੰਬਰ 23545/2011 ਵਿੱਚ ਡਿਸਚਾਰਜ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 2 ਨੇ ਧਾਰਾ 173(8) ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਵੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 468 ਅਤੇ ਆਈਪੀਸੀ 471 ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਹੋਰ ਜਾਂਚ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ। ਸਬੰਧਤ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਟ੍ਰਾਇਲ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੇ 24.06.2015 ਨੂੰ, ਵੱਖਰੇ ਹੁਕਮਾਂ ਰਾਹੀਂ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 2 ਦੀ ਅੱਗੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਲਈ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ, ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ, ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਲੋੜੀਂਦੇ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ, ਜੇਕਰ ਲੋੜ ਹੋਵੇ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਟ੍ਰਾਇਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਡਿਸਚਾਰਜ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਇਹ ਸਵਾਲ ਕਿ ਕੀ ਧਾਰਾ 420 ਆਈਪੀਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਸੁਣਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

3.8. ਟਰਾਇਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੇ ਉਪਰੋਕਤ ਹੁਕਮਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ 25.07.2017 ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਪਲੀਮੈਂਟਰੀ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 34 ਆਈਪੀਸੀ 2 ਅਤੇ ਧਾਰਾ 468, 471, 420, 120-ਬੀ ਅਤੇ 201 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਪਾਸਪੋਰਟ ਐਕਟ, 1967 ਦੇ ਤਹਿਤ, ਇਸ ਸਮੇਂ, ਇਹ ਉਜਾਗਰ ਕਰਨਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ ਕਿ ਸਬੰਧਤ ਪਾਸਪੋਰਟ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਵੀ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 4,

ਨਾਬਾਲਗ ਬੱਚੇ ਦੇ ਅਸਲ ਪਾਸਪੋਰਟ ਦੀ ਉਪਲਬਧਤਾ ਬਾਰੇ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗਲਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਨਸ਼ਟ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਲਈ। ਪੂਰਕ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਵਿੱਚ ਸਟੇਟ ਫੋਰੈਂਸਿਕ ਲੈਬਾਰਟਰੀ, ਮਾੜੀਵਾਲਾ, ਬੈਂਗਲੁਰੂ, ਮਿਤੀ 27.02.2016 (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, 'ਸਟੇਟ ਐਫ.ਐਸ.ਐਲ) ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਇੱਕ ਰਿਪੋਰਟ ਦਾ ਵੀ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:

ਪ੍ਰ1 ਤੋਂ ਪ੍ਰ4 ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਚਿੰਨ੍ਹਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਪ੍ਰਸ਼ਨਿਤ ਫੋਟੋਕਾਪੀ ਕੀਤੇ ਦਸਤਖਤਾਂ 'ਤੇ ਰਾਏ ਪ੍ਰਗਟ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਪ੍ਰਸ਼ਨਿਤ ਫੋਟੋਕਾਪੀ ਕੀਤੇ ਦਸਤਖਤ ਸਟ੍ਰੋਕ ਦੀ ਖਰਾਬ ਲਾਈਨ ਗੁਣਵੱਤਾ ਦਿਖਾ ਰਹੇ ਹਨ।

3.9. ਸਟੇਟ ਐਫ.ਐਸ.ਐਲ ਰਿਪੋਰਟ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਸਪਲੀਮੈਂਟਰੀ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਵਿੱਚ 15.07.2013 ਦੀ ਇੱਕ ਰਿਪੋਰਟ ਦਾ ਵੀ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਏਜੰਸੀ ਤੋਂ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 2 ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸਨੂੰ 'ਸੱਚਾਈ ਲੈਬ' ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪਾਸਪੋਰਟ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਦਸਤਖਤ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 2 ਦੇ ਦਸਤਖਤਾਂ ਦੇ ਨਮੂਨਿਆਂ ਨਾਲ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਸਮਾਨਤਾ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ ਹਨ।

3.10. ਇਹਨਾਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੇ ਬਾਅਦ, ਜਦੋਂ ਕੇਸ ਸੀ.ਸੀ. ਨੰ. 23545/2011 ਨੂੰ ਚਾਰਜ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਲਿਆ ਗਿਆ, ਤਾਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਇਹ ਤਾਕੀਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਉਣ ਦਾ ਕੋਈ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਟ੍ਰਾਇਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੇ ਮਿਤੀ 15.03.2018 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਵਿਵਾਦ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਡਿਸਚਾਰਜ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

3.11. ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਰੀਵੀਜ਼ਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰ. 692/2018 ਰਾਹੀਂ ਟਰਾਇਲ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ, ਪਰ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ 18.02.2021 ਦੇ ਅਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੇ ਹੁਕਮ ਰਾਹੀਂ ਇਸ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਿ ਖਾਸ ਦੋਸ਼ ਸਨ। ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਜਿਸ ਲਈ ਇੱਕ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸੁਣਵਾਈ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ।

3.12. ਪੀੜਤ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਹੁਣ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹਨ।

II. ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਵਿਵਾਦ

4. ਸ੍ਰੀ ਰਣਬੀਰ ਸਿੰਘ ਯਾਦਵ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਪਾਸਪੋਰਟ ਅਰਜ਼ੀ ਦੀ ਜਾਅਲਸਾਜ਼ੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 2 ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਅਪੀਲਕਰਤਾ - ਪਤਨੀ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਬੇਰਹਿਮੀ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਉਣ ਵਾਲੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਾ ਸਿਰਫ਼ ਜਵਾਬੀ ਕਾਰਵਾਈ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 2 ਨੇ ਨਾਬਾਲਗ ਬੱਚੇ ਦਾ ਪਾਸਪੋਰਟ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਹਿਮਤੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਪਾਸਪੋਰਟ ਜਾਰੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਸ ਦੇ ਜੀਜਾ, ਡਾ. ਐਮ.ਕੇ. ਦੁਆਰਾ ਲਿਖਿਆ ਸਪਾਂਸਰਸ਼ਿਪ ਪੱਤਰ ਵੀ ਭੇਜਿਆ ਸੀ। ਸ਼ਰੀਫ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਬਦਲੀ ਲਈ

5.

ਪਤਨੀ ਅਤੇ ਨਾਬਾਲਗ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਲੰਡਨ। ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਸਪਾਂਸਰਸ਼ਿਪ ਪੱਤਰ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਾਬਾਲਗ ਬੱਚੇ ਦੇ ਪਾਸਪੋਰਟ ਨੰਬਰ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 2 ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਮਿਲਦਾ ਹੈ।

6. ਸ੍ਰੀ ਯਾਦਵ ਨੇ ਅੱਗੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਰਾਜ ਐਫਐਸਐਲ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਾਏ ਕਥਿਤ ਜਾਅਲਸਾਜ਼ੀ ਬਾਰੇ ਅਢੁੱਕਵੀਂ ਸੀ, ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਦੁਆਰਾ ਅਸਲ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਅਤੇ ਪੂਰਕ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਵਿਚਕਾਰ ਕੋਈ ਵੀ ਵਾਧੂ ਸਮੱਗਰੀ ਬਰਾਮਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਸ੍ਰੀ ਯਾਦਵ ਨੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਟ੍ਰਾਇਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੋਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਨਿੱਜੀ ਏਜੰਸੀ - ਜਿਸਨੂੰ ਟਰੂਥ ਲੈਬ ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਦੁਆਰਾ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 2 ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਲਿਖਤ ਮਾਹਰ ਦੀ ਰਾਏ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰਤਾ ਨੂੰ ਵੀ ਉਜਾਗਰ ਕੀਤਾ। ਉਸਨੇ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਤਾਕੀਦ ਕੀਤੀ ਕਿ ਰਾਜ ਦੀ ਐਫਐਸਐਲ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਅਦਾਇਗੀ ਰਾਏ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਭਾਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ ਜਾਂਚ ਦੀ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਅਤੇ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਸ੍ਰੀ ਯਾਦਵ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਕੋਈ ਵੀ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰੇ ਕੇਸ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਚਾਵਲਾ ਬਨਾਮ ਯੂਪੀ ਰਾਜ, 1 ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ, ਉਸਨੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੇ ਫਰਜ਼ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਹ ਫਿੱਟ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਡਿਸਚਾਰਜ ਕਰਕੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਫਜ਼ੂਲ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਨੱਥ ਪਾਵੇ।

7. ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ, ਸ੍ਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਹੁੱਡਾ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਲਗਾਏ ਗਏ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦਾ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਖੰਡਨ ਕੀਤਾ। ਉਸਨੇ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਤਾਕੀਦ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2 13.07.2008 ਤੋਂ 17.11.2009 ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਉਸ ਦੇ ਜਾਅਲੀ ਦਸਤਖਤਾਂ ਵਾਲੀ ਕਥਿਤ ਪਾਸਪੋਰਟ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਖਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਨਾਬਾਲਗ ਬੱਚੇ ਦਾ ਪਾਸਪੋਰਟ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ। ਉਸਨੇ ਅੱਗੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਟ੍ਰਾਇਲ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੇਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪਾਸਪੋਰਟ ਅਫਸਰ (ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 4), ਜਿਸ ਨੇ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਅਸਲ ਪਾਸਪੋਰਟ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਰੋਕਿਆ ਸੀ, ਸਬੂਤ ਨਸ਼ਟ ਕਰਨ ਦੇ ਜੁਰਮ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਾਥੀ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਸ੍ਰੀ ਹੁੱਡਾ ਨੇ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਡਿਸਚਾਰਜ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਟਰੂਥ ਲੈਬ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ 'ਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਜਤਾਇਆ ਕਿ ਰਾਜ ਐਫਐਸਐਲ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਅਸਪਸ਼ਟ ਸੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲੈਬ ਰਿਪੋਰਟ ਦੀ ਸੱਚਾਈ ਦਾ ਪਤਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਸਮੇਂ ਹੀ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। .

8. ਵਿਵਾਦ ਦੀ ਪੂਰੀ ਸੂਝ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪੱਖਾਂ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਉਜਾਗਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਲਿਆਂਦੀਆਂ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਵੀ ਬਾਰੀਕੀ ਨਾਲ ਪੜਚੋਲ ਕੀਤੀ ਹੈ।

1 (2021) 5 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 435, ਪੈਰਾ 23।

III. ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਮੁੱਦੇ

9. ਵਿਵਾਦ ਦੀ ਪੂਰੀ ਸੂਝ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪੱਖਾਂ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਉਜਾਗਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਲਿਆਂਦੀਆਂ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਵੀ ਬਾਰੀਕੀ ਨਾਲ ਘੋਖ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਕੇਸ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਪੀੜ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਰਨ ਲਈ, ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਸਵਾਲ ਦੇ ਅੱਗੇ, ਸਾਡੇ ਅੱਗੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਮੁੱਦੇ ਉਭਰਦੇ ਹਨ:

9.1. ਕੀ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਧਾਰਾ 420 ਆਈਪੀਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਧੋਖਾਧੜੀ ਦਾ ਜੁਰਮ ਬਣਦੀਆਂ ਹਨ?

9.2. ਕੀ ਪਹਿਲੀ ਨਿਕਟੇ ਕੰਟਰੋਲ ਕਰਤਾਵਾਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਆਈਆਂ ਹਨ?

9.3. ਕੀ ਪਾਸਪੋਰਟ ਐਕਟ, 1967 ਦੀ ਧਾਰਾ 12 (ਬੀ) ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੋਈ ਹੈ?

IV. ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ

10. ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਧਾਰਾ 420, 468, 471, 120-ਬੀ, 201, ਧਾਰਾ 34 ਆਈਪੀਸੀ, ਅਤੇ ਪਾਸਪੋਰਟ ਐਕਟ, 1967 ਦੀ ਧਾਰਾ 12 (ਬੀ) ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੇ ਗਏ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਦੋਸ਼ ਲਾਏ ਗਏ ਹਨ। ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, 'ਜਾਲਸਾਜ਼ੀ' ਅਤੇ 'ਧੋਖਾਧੜੀ' ਦੇ ਤੱਤਾਂ ਦੀ ਖੋਜ ਕਰਨਾ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਮੁੱਢਲੀ ਨਜ਼ਰੀਏ ਤੋਂ, ਬਹੁਤ ਹੀ ਥ੍ਰੈਸ਼ਹੋਲਡ 'ਤੇ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਸੁਚੇਤ ਹਾਂ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਨੂੰ ਇਸ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਅੱਗੇ ਵਧਣਾ ਪਏਗਾ ਕਿ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਦੁਆਰਾ ਇਕੱਤਰ ਕੀਤੀ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਰੱਦ ਜਾਂ ਅਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ।

ਧਾਰਾ 420 ਆਈਪੀਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਧੋਖਾਧੜੀ ਦਾ ਜੁਰਮ:

11. ਧਾਰਾ 420 ਆਈਪੀਸੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੋ ਕੋਈ ਵੀ ਧੋਖਾਧੜੀ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੇਈਮਾਨੀ ਨਾਲ ਧੋਖੇ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਸੌਂਪਣ, ਜਾਂ ਕੀਮਤੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਾ ਪੂਰਾ ਜਾਂ ਕੋਈ ਹਿੱਸਾ ਬਣਾਉਣ, ਬਦਲਣ ਜਾਂ ਨਸ਼ਟ ਕਰਨ ਲਈ, ਜਾਂ ਕੋਈ ਵੀ ਚੀਜ਼, ਜਿਸ 'ਤੇ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ ਜਾਂ ਸੀਲ ਕੀਤੇ ਹੋਏ ਹਨ, ਅਤੇ ਜੋ ਇੱਕ ਕੀਮਤੀ ਜ਼ਮਾਨਤ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਹੈ, ਇੱਕ ਮਿਆਦ ਲਈ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋਵੇਗਾ ਜੋ ਸੱਤ ਸਾਲ ਤੱਕ ਵਧ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜੁਰਮਾਨੇ ਲਈ ਵੀ ਜਵਾਬਦੇਹ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਧਾਰਾ 415 ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ 'ਧੋਖਾਧੜੀ' ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਧੋਖਾਧੜੀ ਜਾਂ ਬੇਈਮਾਨ ਇਰਾਦਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਚਿੰਨ੍ਹਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ 'ਧੋਖਾਧੜੀ' ਵਜੋਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਬੱਧ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜੇਕਰ ਇਸਦਾ ਇਰਾਦਾ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਸੌਂਪਣ ਲਈ, ਜਾਂ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਦੇਣ ਲਈ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖੇਗਾ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਨੁਕਸਾਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜਾਂ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਣਾ।

11. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 420 ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਲਈ, ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਨੂੰ ਨਾ ਸਿਰਫ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਧੋਖਾ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਇਹ ਵੀ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਕਰਕੇ, ਉਸਨੇ ਧੋਖਾਧੜੀ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਜਾਇਦਾਦ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਬੇਈਮਾਨੀ ਨਾਲ ਉਕਸਾਇਆ ਹੈ। . ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਸ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਤਿੰਨ ਭਾਗ ਹਨ, ਅਰਥਾਤ, (i) ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਧੋਖਾ, (ii) ਧੋਖਾਧੜੀ ਜਾਂ ਬੇਈਮਾਨੀ ਨਾਲ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕੋਈ ਜਾਇਦਾਦ ਸੌਂਪਣ ਲਈ ਉਕਸਾਉਣਾ, ਅਤੇ (iii) ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਕਾਰਨ ਜਾਂ ਬੇਈਮਾਨ ਇਰਾਦਾ। ਲੁਭਾਉਣ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੋਸ਼ੀ ਦਾ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਲਾਭ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਧੋਖਾਧੜੀ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਲਈ, ਧੋਖਾਧੜੀ ਅਤੇ ਬੇਈਮਾਨ ਇਰਾਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਤੋਂ ਹੀ ਮੌਜੂਦ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਜਦੋਂ ਵਾਅਦਾ ਜਾਂ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

12. ਇਹ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਰ ਧੋਖੇਬਾਜ਼ ਕੰਮ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹਰ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਕੰਮ ਧੋਖਾਧੜੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਕੁਝ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਤੇ ਧੋਖੇਬਾਜ਼ ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਹੀ ਧਾਰਾ 420 ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਵੀ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਤੱਥ ਦੇ ਬਿਆਨ ਨੂੰ 'ਧੋਖੇਬਾਜ਼' ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਇਹ ਝੂਠਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਜਾਣ-ਬੁੱਝ ਕੇ ਜਾਂ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਨਾਲ ਇਸ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਬਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ, ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਨੁਕਸਾਨ ਜਾਂ ਨੁਕਸਾਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ 'ਧੋਖਾਧੜੀ' ਵਿੱਚ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਪੂਰਵ ਧੋਖਾਧੜੀ ਵਾਲਾ ਕੰਮ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜਾਇਦਾਦ ਜਾਂ ਕੀਮਤੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਕਿਸੇ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਬੇਈਮਾਨੀ ਨਾਲ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਉਕਤ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਸੀ ਪਰ ਭਰਮਾਉਣ ਲਈ।

13. ਧਾਰਾ 420 ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਗਏ ਸ਼ਬਦ 'ਜਾਇਦਾਦ' ਦਾ ਇੱਕ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਅਰਥ ਹੈ। ਕੀਮਤੀ ਅਧਿਕਾਰ ਜਾਂ ਵਿਆਜ ਦੀ ਹਰ ਸਪੀਸੀਜ਼ ਜੋ ਮਲਕੀਅਤ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਸਦਾ ਵਟਾਂਦਰੇ ਯੋਗ ਮੁੱਲ ਹੈ, ਨੂੰ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ 'ਸੰਪੱਤੀ' ਵਜੋਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕੋਲ ਰੱਖਣ, ਵਰਤਣ ਅਤੇ ਨਿਪਟਾਉਣ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਵੀ ਵਰਣਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ ਆਪਣੇ ਆਪ 'ਚਲਣਯੋਗ ਜਾਇਦਾਦ' ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, "ਧਰਤੀ ਅਤੇ ਧਰਤੀ ਨਾਲ ਜੁੜੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਜਾਂ ਧਰਤੀ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਨਾਲ ਸਥਾਈ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜੁੜੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ, ਹਰ ਵਰਣਨ ਦੀ ਕਾਰਪੋਰੀਅਲ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਹੈ।" ਜਦੋਂ ਕਿ ਅਚੱਲ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਅਰਥ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜ਼ਮੀਨ, ਜ਼ਮੀਨ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਲਾਭ ਅਤੇ ਧਰਤੀ ਨਾਲ ਜੁੜੀਆਂ ਜਾਂ ਪੱਕੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜੁੜੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

14. 'ਧੋਖਾਧੜੀ' ਦੇ ਜੁਰਮ ਦੇ ਰੂਪਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਆਓ ਹੁਣ ਇਹ ਸਮਝਣ ਲਈ ਤਤਕਾਲ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਦਾ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦੇਈਏ ਕਿ ਕੀ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਦੁਆਰਾ ਲਗਾਏ ਗਏ ਦੋਸ਼,

2 ਪੀ. ਰਾਮਨਾਥ ਅਈਅਰ, ਐਡਵਾਂਸਡ ਲਾਅ ਲੈਕਸੀਕਨ, 6ਵਾਂ ਐਡੀਸ਼ਨ, ਵੋਲ. 1, ਸਫ਼ਾ. 903.

ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰੇ ਇਹ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫੀ ਹਨ ਕਿ: (i) ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਧੋਖੇਬਾਜ਼ ਜਵਾਬਦਾਤਾ ਨੰ. 2; (ii) ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰ. 2 ਨੂੰ ਬੇਈਮਾਨ ਇਰਾਦਿਆਂ ਨਾਲ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ; (iii) ਅਜਿਹੀ ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਕਿਸੇ ਜਾਇਦਾਦ ਜਾਂ ਕੀਮਤੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੀ ਡਿਲਿਵਰੀ ਲਈ ਸੀ; ਅਤੇ (iv) ਅਜਿਹੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰ. 2 ਨੂੰ ਕੁਝ ਨੁਕਸਾਨ ਜਾਂ ਸੱਟ ਲੱਗੀ ਹੈ।

15. ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹਰੇਕ ਸਮੱਗਰੀ ਦਾ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਨੇ ਉਪਰੋਕਤ ਬਿੰਦੂਆਂ (i) ਤੋਂ (iv) ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਏ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਹ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਵੀ ਮਦਦ ਕਰੇਗਾ ਕਿ ਕੀ ਅਸਲੀ ਜਾਂ ਪੂਰਕ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ।

16. ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 2 ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੀ ਜੜ੍ਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਾਬਾਲਗ ਬੱਚੇ ਦਾ ਪਾਸਪੋਰਟ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਪਾਸਪੋਰਟ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਦਸਤਖਤ ਜਾਅਲੀ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਦੋਸ਼ ਨੂੰ ਸਹੀ ਮੰਨਦੇ ਹੋਏ, ਇਹ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਇੱਕ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਹੋਵੇਗੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਹ ਰੇਖਾਂਕਿਤ ਕਰਨਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਕਿ ਹਰ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਕੰਮ ਆਪਣੇ ਆਪ 'ਧੋਖੇਬਾਜ਼' ਵਜੋਂ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਇਸ ਕੇਸ ਦੇ ਅਜੀਬ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ, ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਪਤਨੀ ਨੇ ਆਪਸੀ ਵਿਆਹੁਤਾ ਭਰੋਸੇ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਨਾਬਾਲਗ ਬੱਚੇ ਲਈ ਪਾਸਪੋਰਟ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਗੈਰ-ਅਧਿਕਾਰਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਦਾ ਅਨੁਮਾਨ ਲਗਾਇਆ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਸਵਾਲ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ 'ਧੋਖੇਬਾਜ਼' ਕਿਵੇਂ ਲੇਬਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਨਾਬਾਲਗ ਬੱਚੇ ਲਈ ਪਾਸਪੋਰਟ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਪ੍ਰੇਰਣਾਵਾਂ ਧੋਖੇ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਨਾਬਾਲਗ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਪਾਸਪੋਰਟ ਦੇਣ ਨਾਲ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਕੋਈ ਲਾਭ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ, ਨਾ ਹੀ ਇਸ ਨਾਲ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 2 ਨੂੰ ਕੋਈ ਨੁਕਸਾਨ ਜਾਂ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੰ: 2, ਦਾ ਪਿਤਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਪਤਨੀ ਅਤੇ ਬੱਚੇ ਲਈ ਪਾਸਪੋਰਟ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨ, ਇਸ ਕਾਰਵਾਈ ਤੋਂ ਕੋਈ ਸਿੱਧਾ ਜਾਂ ਅਸਿੱਧਾ ਲਾਭ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ।

17. ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਨਾਜ਼ੁਕ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ: ਨਾਬਾਲਗ ਬੱਚੇ ਦਾ ਪਾਸਪੋਰਟ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਪਾਸਪੋਰਟ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਜਾਅਲੀ ਦਸਤਖਤਾਂ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਜਾਇਦਾਦ ਜਾਂ ਕੀਮਤੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨੂੰ ਛੱਡਣ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 2 ਨੂੰ ਉਕਸਾਉਣ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਕਿਵੇਂ ਹੈ? ਸਥਿਤੀ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰਨ 'ਤੇ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਐਕਟ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਵੰਡਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸੰਪੱਤੀ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਛੱਡਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਠੋਸ ਨੁਕਸਾਨ, ਨੁਕਸਾਨ, ਜਾਂ ਸੱਟ , ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਹੈ, ਤਾਂ ਜਵਾਬਦਾਤਾ ਨੰ. 2 ਦੁਆਰਾ ਪੀੜਤ ਬਿਲਕੁਲ ਦਿਖਾਈ ਨਹੀਂ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਵਾਲਾਂ ਦਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਜਵਾਬ ਨਾਂਹ-ਪੱਖੀ ਹੈ।

18. ਜਵਾਬਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2, ਨਾਬਾਲਗ ਬੱਚੇ ਦਾ ਜੈਵਿਕ ਪਿਤਾ ਅਤੇ ਕੁਦਰਤੀ ਸਰਪ੍ਰਸਤ, ਉਸਦੇ ਪੁੱਤਰ ਨੂੰ ਪਾਸਪੋਰਟ ਦੇਣ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਇਸ ਗ੍ਰਾਂਟ ਨੂੰ ਨਾਬਾਲਗ ਬੱਚੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਦਰਸਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਨਾਬਾਲਗ ਬੱਚੇ ਦਾ ਲਾਭ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 2 ਦੇ ਕਿਸੇ ਨੁਕਸਾਨ, ਨੁਕਸਾਨ ਜਾਂ ਸੱਟ ਦੀ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਧੋਖਾਧੜੀ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੇ 'ਧੋਖੇ' ਅਤੇ 'ਨੁਕਸਾਨ ਜਾਂ ਸੱਟ' ਦੇ ਦੋਵੇਂ ਬੁਨਿਆਦੀ ਤੱਤ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰ ਹਨ। ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਵਿੱਚ.

19. ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ, ਕੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਪਤਨੀ, ਬੱਚੇ ਦੀ ਕੁਦਰਤੀ ਮਾਂ ਅਤੇ ਇੱਕ ਕੁਦਰਤੀ ਸਰਪ੍ਰਸਤ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ, ਆਪਣੇ ਨਾਬਾਲਗ ਬੱਚੇ ਦੇ ਪਾਸਪੋਰਟ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣ ਵੇਲੇ ਬੇਈਮਾਨੀ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਪਾਸਪੋਰਟ, ਇੱਕ ਅਧਿਕਾਰਤ ਸਾਧਨ ਹੈ ਜੋ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਮੂਲ ਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਯਾਤਰਾ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਨਾਬਾਲਗ ਬੱਚੇ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਪਾਸਪੋਰਟ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਕੀ ਇਹ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਦੁਆਰਾ ਚੋਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਾਂ ਗਲਤ ਥਾਂ 'ਤੇ, ਮੌਜੂਦਾ ਚਰਚਾ ਲਈ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੇਲੋੜਾ ਹੈ। ਨਾਬਾਲਗ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਪਾਸਪੋਰਟ ਦੇਣਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਪਾਸਪੋਰਟ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਲੰਡਨ ਜਾਣ ਅਤੇ ਪਿਤਾ ਦੇ ਨਾਲ ਰਹਿਣ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਦੇਣ ਲਈ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਇਲਜ਼ਾਮ ਜਾਂ ਸੁਝਾਅ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਪਾਸਪੋਰਟ ਬੱਚੇ ਦੀ ਤੰਦਰੁਸਤੀ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਲਈ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਪਾਸਪੋਰਟ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਅੰਤਰੀਵ ਇਰਾਦਾ, ਵਿਅੰਗਾਤਮਕ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਪਤਨੀ ਅਤੇ ਨਾਬਾਲਗ ਬੱਚੇ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 2 ਦੇ ਨਾਲ ਇਕੱਠੇ ਰਹਿਣ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਪਾਸਪੋਰਟ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ, ਇਹ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਨਾਬਾਲਗ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਅਤੇ ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਪਾਸਪੋਰਟ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਦੁਆਰਾ ਗੁਪਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਖੋਹ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

20. ਇਸ ਕੇਸ ਦੀ ਪਿੱਠਭੂਮੀ ਅਤੇ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦਾ ਕਾਲਕ੍ਰਮ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਵਿਆਹੁਤਾ ਝਗੜੇ ਦਾ ਛੋਹ ਹੈ। ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰ. 2 ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇਲਜ਼ਾਮ, ਭਾਵੇਂ ਉਹਨਾਂ ਕੋਲ ਸੱਚਾਈ ਦਾ ਇੱਕ ਵੀ ਹਿੱਸਾ ਹੈ, 'ਧੋਖਾਧੜੀ' ਦੇ ਤੱਤਾਂ ਨੂੰ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਅਸਫਲ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਧਾਰਾ 420 ਆਈਪੀਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਲਗਾਏ ਗਏ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਘਟਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਧਾਰਾ 468 ਅਤੇ 471 ਆਈਪੀਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਜਾਅਲਸਾਜ਼ੀ ਦਾ ਜੁਰਮ:

21. ਧਾਰਾ 468 ਆਈਪੀਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ 'ਜਾਅਲੀ' ਦਾ ਜੁਰਮ ਇਹ ਮੰਨਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੋ ਕੋਈ ਜਾਅਲਸਾਜ਼ੀ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਇਰਾਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਜਾਂ ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਜਾਅਲੀ, ਧੋਖਾਧੜੀ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਵਰਤੇ ਜਾਣਗੇ, ਉਸ ਨੂੰ ਸੱਤ ਤੱਕ ਦੀ ਮਿਆਦ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਰਣਨ ਦੀ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ

ਸਾਲ, ਅਤੇ ਜੁਰਮਾਨੇ ਲਈ ਵੀ ਜਵਾਬਦੇਹ ਹੋਵੇਗਾ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 471 ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜੋ ਕੋਈ ਵੀ ਧੋਖਾਧੜੀ ਜਾਂ ਬੇਈਮਾਨੀ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਹ ਜਾਣਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਜਾਅਲੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਮੰਨਣ ਦਾ ਕਾਰਨ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਅਜਿਹਾ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਬਣਾਇਆ ਸੀ।

22. 'ਜਾਲਸਾਜ਼ੀ' ਦੇ ਜੁਰਮ ਨੂੰ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਦੋ ਮੁੱਖ ਭਾਗ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਅਰਥਾਤ: (i) ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਇੱਕ ਸਾਧਨ ਘੜਿਆ ਹੈ; ਅਤੇ (ii) ਇਹ ਇਸ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜਾਅਲੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਧੋਖਾਧੜੀ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਸਾਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ, ਜਾਅਲਸਾਜ਼ੀ ਦੇ ਜੁਰਮ ਲਈ ਨੁਕਸਾਨ ਜਾਂ ਸੱਟ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦੇ ਬੇਈਮਾਨ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਝੂਠੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

23. 'ਜਾਲਸਾਜ਼ੀ' ਅਤੇ 'ਧੋਖਾਧੜੀ' ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਮਿਲਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਕੱਠੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਜਾਅਲਸਾਜ਼ੀ ਦਾ ਕੰਮ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਧੋਖਾ ਦੇਣ ਜਾਂ ਧੋਖਾ ਦੇਣ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਧਾਰਾ 420 ਆਈਪੀਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ 'ਧੋਖਾਧੜੀ' ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਬੇਈਮਾਨ ਇਰਾਦੇ ਦੇ ਪਹਿਲੂ ਨੂੰ ਵਿਆਪਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇਹ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕੋਈ ਬੇਈਮਾਨ ਇਰਾਦਾ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਸਾਡਾ ਧਿਆਨ ਹੁਣ ਸੰਖੇਪਤਾ ਦੀ ਖ਼ਾਤਰ, ਪਹਿਲੇ ਤੱਤ, ਭਾਵ, ਇੱਕ ਝੂਠੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਰਹੇਗਾ। ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਨਿਰਧਾਰਨ ਕਿ ਕੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 2 ਦੇ ਦਸਤਖਤ ਜਾਅਲੀ ਕਰਕੇ, ਇੱਕ ਝੂਠਾ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਵੀ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰੇ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਬੇਈਮਾਨ ਇਰਾਦੇ ਦੇ ਮੁਢਲੇ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਖੁਦ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਸਥਾਪਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਿਆ, ਜਾਅਲਸਾਜ਼ੀ ਦੇ ਜੁਰਮ ਦੇ ਵੀ ਕੋਈ ਪੈਰ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਇਹ ਉਜਾਗਰ ਕਰਨਾ ਵੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਕਿ ਸਬੰਧਤ ਪਾਸਪੋਰਟ ਅਫਸਰ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 4 ਵਜੋਂ ਫਸਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਕਾਰਵਾਈ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੇ ਨਾਲ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਕਦਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥ ਹਾਂ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਿਉਂ ਕਰਨਾ ਪਿਆ।

24. ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇੱਥੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਸੰਬੰਧੀ ਬੇਨਿਯਮੀਆਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਜਾਂਚ ਦੀ ਵਾਰੰਟੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਣਉਚਿਤਤਾਵਾਂ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣਾ ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਪੂਰਕ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 468 ਅਤੇ 471 ਆਈਪੀਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ 'ਜਾਲਸਾਜ਼ੀ' ਦਾ ਅਪਰਾਧ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ।

ਸੁਸ਼ੀਲ ਸੂਰੀ ਬਨਾਮ ਕੇਂਦਰੀ ਜਾਂਚ ਬਿਊਰੋ, (2011) 5 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 708, ਪੈਰਾ 26।

ਹੇਠਲੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਵਾਲ:

25. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ 'ਤੇ ਨਾਬਾਲਗ ਬੱਚੇ ਦੀ ਪਾਸਪੋਰਟ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 2 ਦੇ ਹਸਤਾਖਰਾਂ ਨੂੰ ਜਾਅਲੀ ਕਰਨ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਹੈ। ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਨੂੰ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 468 ਅਤੇ 471 ਆਈਪੀਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਨ ਲਈ ਨਾਕਾਫ਼ੀ ਸਬੂਤ ਮਿਲੇ ਸਨ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਤਹਿਤ ਕੋਈ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦਾਇਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, 24.06.2015 ਦੇ ਟ੍ਰਾਇਲ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਵਿੱਚ, ਧਾਰਾ 468, 471 ਅਤੇ 201 ਆਈਪੀਸੀ ਅਤੇ ਪਾਸਪੋਰਟ ਐਕਟ, 1967 ਦੀ ਧਾਰਾ 12(ਬੀ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਪੂਰਕ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

26. ਇਹ ਰਿਕਾਰਡ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ 'ਅੱਗੇ ਤਫ਼ਤੀਸ਼' ਦੌਰਾਨ, ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਵੱਲੋਂ ਕੋਈ ਨਵੀਂ ਸਮੱਗਰੀ ਸਾਹਮਣੇ ਨਹੀਂ ਆਈ। ਇਸਦੀ ਬਜਾਏ, ਪੂਰਕ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ 15.07.2013 ਦੀ ਟਰੂਥ ਲੈਬ ਰਿਪੋਰਟ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 2 ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਅਸਲ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਉਪਲਬਧ ਸੀ। ਧਾਰਾ 173(8) ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ 'ਅੱਗੇ ਦੀ ਜਾਂਚ' ਸ਼ਬਦ ਸਬੰਧਤ ਥਾਣੇ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀ-ਇੰਚਾਰਜ ਨੂੰ 'ਹੋਰ ਸਬੂਤ, ਜ਼ਬਾਨੀ ਜਾਂ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ' ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਕੇਵਲ ਤਦ ਹੀ ਅਜਿਹੇ ਸਬੂਤਾਂ ਬਾਰੇ ਇੱਕ ਪੂਰਕ ਰਿਪੋਰਟ ਅੱਗੇ ਭੇਜਦਾ ਹੈ, ਨਿਰਧਾਰਤ ਫਾਰਮ.

27. ਇੱਕ ਪੂਰਕ ਰਿਪੋਰਟ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 173 ਦੇ ਤਹਿਤ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਵਜੋਂ ਜਾਣੀ ਜਾਂਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਪੁਲਿਸ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਜਮ੍ਹਾ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਦੁਆਰਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਇਕੱਠੀ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰੀ ਗਈ ਸਮੱਗਰੀ ਦਾ ਮੁੜ ਮੁਲਾਂਕਣ ਜਾਂ ਮੁੜ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ ਤਾਜ਼ਾ ਮੌਖਿਕ ਜਾਂ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਸਬੂਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। (2) ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਸਪਲੀਮੈਂਟਰੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਕੱਢੇ ਗਏ ਸਿੱਟਿਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਵੀ ਨਵਾਂ ਸਬੂਤ ਨਾ ਮਿਲਣ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਅਜਿਹੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਜਾਂਚ ਦੀ ਕਠੋਰਤਾ ਦੀ ਘਾਟ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 173(8) ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ।) ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਇਸ ਕੇਸ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਤੱਥਾਂ ਤੋਂ ਜੋ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਨੇ 24.06.2015 ਦੇ ਟਰਾਇਲ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਕਥਿਤ ਪਾਲਣਾ ਵਿੱਚ ਮਸ਼ੀਨੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕੀਤਾ।

28. ਅਫ਼ਸੋਸ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ, ਟਰਾਇਲ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੇ ਅੱਗੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ, ਇਸ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਪਹਿਲੂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ 'ਤੇ ਲਗਾਏ ਗਏ ਅਪਰਾਧ ਅਧਿਆਇ XVII, 'ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪਰਾਧਾਂ ਅਤੇ ਆਈਪੀਸੀ ਦੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਅਤੇ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਚਿੰਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਅਧਿਆਇ XVIII ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੇ ਹਨ।ਵਿਨੈ ਤਿਆਗੀ ਵੀ. ਇਰਸ਼ਾਦ ਅਲੀ ਅਤੇ ਹੋਰ, (2013) 5 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 762, ਪੈਰਾ 22।

ਇਹਨਾਂ ਦੋ ਅਧਿਆਵਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਜਾਂ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਸਾਰੇ ਅਪਰਾਧ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬੇਈਮਾਨ, ਧੋਖੇਬਾਜ਼ ਅਤੇ ਧੋਖਾਧੜੀ ਵਾਲੇ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਵਪਾਰਕ ਜਾਂ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਵਿਵਾਦਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਜਾਇਦਾਦ ਜਾਂ ਕੀਮਤੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨਾਲ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਸੱਟ ਜਾਂ ਨੁਕਸਾਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਅਪਰਾਧ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਆਹ ਸੰਬੰਧੀ ਝਗੜਿਆਂ ਦੇ ਰਵਾਇਤੀ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਵੱਖ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਜੋ ਕਿ ਇਸ ਮੌਕੇ ਦਾ ਮੂਲ ਕਾਰਨ ਬਣਦੇ ਹਨ।

29. ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੂੰ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਆਪਣਾ ਮਨ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਕੁਝ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਸਨ ਕਿ: (i) ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਆਪਣੇ ਨਾਬਾਲਗ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਕਿਉਂ ਵਾਂਝਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ? ਪਾਸਪੋਰਟ ਦਾ?; (ii) ਕੀ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸਦਾ ਨਾਬਾਲਗ ਬੱਚਾ ਲੰਡਨ ਵਿੱਚ ਉਸਦੀ ਕੰਪਨੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵੇ?; (iii) ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਨੇ ਨਾਬਾਲਗ ਬੱਚੇ ਦੀ ਸਾਂਭ-ਸੰਭਾਲ, ਸਿੱਖਿਆ ਅਤੇ ਭਵਿੱਖ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕੀਤਾ ਹੈ?; (iv) ਕੀ ਨਾਬਾਲਗ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਪਾਸਪੋਰਟ ਰੱਖਣ ਦਾ ਨਾਗਰਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਉਸਦੇ ਮਾਪਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਨਾ ਹੋਵੇ?; (v) ਕੀ ਨਾਬਾਲਗ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਇੱਕ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਨਾਲ ਪਾਸਪੋਰਟ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਅਤੇ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਉਹ ਹੈ?; (vi) ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰ. 2 ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਨਾਬਾਲਗ ਪੁੱਤਰ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸਪੋਰਟ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਕਾਰਨ ਕਿੰਨਾ ਵੱਡਾ ਨੁਕਸਾਨ, ਸੱਟ ਜਾਂ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਇਆ ਹੈ? ਜੇਕਰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੇ ਇਹਨਾਂ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 2 ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਦਰਦ ਲਿਆ ਹੁੰਦਾ, ਤਾਂ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਸ਼ੱਕ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਦਰਪੇਸ਼ ਜ਼ੁਲਮ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਕਿਸੇ ਨਿਆਂਇਕ ਹੁਕਮ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ।

30. ਅਸੀਂ ਉਸ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਭਰੋਸੇਯੋਗਤਾ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਵਿੱਚ ਵੀ ਅਸਫਲ ਰਹਿੰਦੇ ਹਾਂ ਜਿਸ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਜਾਂ ਮੁਕੱਦਮਾ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 2 ਦੇ ਦਸਤਖਤਾਂ ਦੀ ਜਾਅਲਸਾਜ਼ੀ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਬਾਰੇ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰੇ ਰਾਏ ਬਣਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਰਾਜ ਦੀ FSL ਰਿਪੋਰਟ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ। ਇਹ ਦੋਸ਼. ਸਾਡੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਨਿਜੀ ਪ੍ਰਯੋਗਸ਼ਾਲਾ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਇੱਕ ਅਦਾਇਗੀ ਰਿਪੋਰਟ ਇੱਕ ਕਮਜ਼ੋਰ, ਭਰੋਸੇਯੋਗ, ਅਸੁਰੱਖਿਅਤ, ਗੈਰ-ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਅਤੇ ਬੇਵਕੂਫ ਸਬੂਤ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਜਾਪਦੀ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਸਬੂਤ ਦੁਆਰਾ ਸਮਰਥਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਦੱਸਣਾ ਦੁਖਦਾਈ ਹੈ ਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 2 ਨੇ ਕੋਈ ਹੋਰ ਪੁਖਤਾ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਨੇ ਅੱਗੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਲਈ ਟ੍ਰਾਇਲ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਸਮੱਗਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਸਹਾਇਕ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੇ ਜਿਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰੇ ਰਾਏ ਬਣਾਈ, ਉਹ ਸਾਡੀ ਸਮਝ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੈ।

31. ਟਰਾਇਲ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਨਾਲ ਇਹ ਸਮਝਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹੇ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਵਿਵਾਦ ਦੀ ਉਤਪੱਤੀ ਇੱਕ ਵਿਆਹੁਤਾ ਝਗੜੇ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 2 'ਤੇ ਦੋਸ਼ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਪਤਨੀ ਅਤੇ ਨਾਬਾਲਗ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਵੀ ਛੱਡ ਗਿਆ ਸੀ ਜਦੋਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਪਤਨੀ ਆਰਜ਼ੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲੰਡਨ ਵਿੱਚ ਉਸਦੇ ਨਾਲ ਰਹਿ ਰਹੀ ਸੀ। ਇਸ ਕੇਸ ਦੀ ਸਮਾਂ-ਸੀਮਾ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਯੋਗ ਹੈ: ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਪਤਨੀ ਵੱਲੋਂ 08.04.2010 ਨੂੰ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰ. 2 ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਜੁਰਮ ਨੰ. 68/2010 ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ, ਧਾਰਾ 346, 498ਏ, 506, ਅਤੇ 34 ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰ. 2 ਨੇ 13.05.2010 ਨੂੰ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਨਾਬਾਲਗ ਬੱਚੇ ਲਈ ਪਾਸਪੋਰਟ 2009 ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਸਮੇਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਵਾਲ ਇਹ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਇਹ ਮਹਿਜ਼ ਇਤਫ਼ਾਕ ਹੈ ਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 2 ਨੇ ਉਸ ਵਿਰੁੱਧ ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਆਪਣੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ।

32. ਇੱਕ ਪਾਸੇ, ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਸੰਕੇਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਨੇ ਕਦੇ ਵੀ ਜਵਾਬਦਾਤਾ ਨੰ. 2 ਨੂੰ ਉਸਦੀ ਚੱਲ ਜਾਂ ਅਚੱਲ ਜਾਇਦਾਦ ਜਾਂ ਕੀਮਤੀ ਸੁਰੱਖਿਆ, ਜਾਂ ਤਾਂ ਉਸਦੇ ਲਾਭ ਲਈ ਜਾਂ ਨਾਬਾਲਗ ਬੱਚੇ ਦੇ ਨਾਲ ਵੰਡਣ ਲਈ ਧੋਖਾ ਦੇਣ ਜਾਂ ਉਕਸਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਜਦਕਿ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਕਨੂੰਨ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 2 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਅਤੇ ਨਾਬਾਲਗ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਢੁਕਵਾਂ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਲਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 2 ਦੁਆਰਾ 13.05.2010 ਨੂੰ ਦਰਜ ਕਰਵਾਈ ਗਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ, ਜਾਅਲਸਾਜ਼ੀ ਅਤੇ ਮਨਘੜਤ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਬੇਨਕਾਬ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਇਸ ਬਾਰੇ ਚੁੱਪ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਨਾਬਾਲਗ ਬੱਚੇ ਦੀ ਭਲਾਈ ਲਈ ਕੀ ਉਪਾਅ ਕੀਤੇ ਹਨ।

33. ਇਹਨਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੂੰ ਇਹ ਮੰਨਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਇਹ ਦੋਸ਼ ਸੰਪਤੀ ਜਾਂ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਚਿੰਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪਰਾਧਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਦੇਖਭਾਲ ਅਤੇ ਸੰਜੀਦਗੀ ਨਾਲ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਨਿਆਂਇਕ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਟ੍ਰਾਇਲ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੂੰ ਅਸਲ 'ਪੀੜਤ' ਜਾਂ 'ਪੀੜਤ' ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਇੱਕ ਸਰਾਪ ਜਤਨ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਸਮਝਦਾਰੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ। ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲਤਾ ਗਲਤ ਅਤੇ ਅੱਤਿਆਚਾਰ ਹੈ।

34. ਉਪਰੋਕਤ ਚਰਚਾ ਦਾ ਜੋੜ ਅਤੇ ਤੱਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ 'ਧੋਖਾਧੜੀ' ਅਤੇ 'ਜਾਅਲੀ' ਦੇ ਮੁਢਲੇ ਤੱਤ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗਾਇਬ ਹਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਫੌਜਦਾਰੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਪਾਸਪੋਰਟ ਐਕਟ, 1967 ਦੀ ਧਾਰਾ 12(ਬੀ) ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ:

35. ਆਈਪੀਸੀ ਦੇ ਉਪਰੋਕਤ ਉਪਬੰਧਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ 'ਤੇ ਪਾਸਪੋਰਟ ਐਕਟ, 1967 ਦੀ ਧਾਰਾ 12 (ਬੀ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਦਾ ਵੀ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 12 (ਬੀ) ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ, ਜੋ ਕੋਈ ਵੀ ਜਾਣ ਬੁੱਝ ਕੇ ਕੋਈ ਗਲਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਪਾਸਪੋਰਟ ਜਾਂ ਯਾਤਰਾ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਜਾਂ ਕਨੂੰਨੀ ਅਥਾਰਟੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨੂੰ ਦਬਾਉਣ ਲਈ, ਪਾਸਪੋਰਟ ਜਾਂ ਯਾਤਰਾ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀਆਂ ਐਂਟਰੀਆਂ ਨੂੰ ਬਦਲਣ ਜਾਂ ਬਦਲਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ ਜਾਂ ਬਦਲਣ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਦਾ ਹੈ, ਲਈ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਹੋਵੇਗੀ। ਮਿਆਦ ਜੋ ਦੋ ਸਾਲ ਤੱਕ ਵਧ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਜੁਰਮਾਨਾ ਜੋ ਪੰਜ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਤੱਕ ਵਧ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਦੋਵਾਂ ਨਾਲ।

36. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਤੋਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਕੀ ਇਹ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਪਾਸਪੋਰਟ ਜਾਂ ਯਾਤਰਾ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਗਲਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨੂੰ ਦਬਾਇਆ। ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਵਿਚਾਰਨਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਦੀ FSL ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪਾਸਪੋਰਟ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਦੇ ਦਸਤਖਤਾਂ ਦੀ ਕਥਿਤ ਜਾਅਲੀ ਨਿਰਣਾਇਕ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਅਜਿਹੇ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਕੇਵਲ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਹੀ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਪ੍ਰਗਟ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਸਿਰਫ਼ ਅੰਦਾਜ਼ਿਆਂ ਅਤੇ ਅਨੁਮਾਨਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅਜਿਹੇ ਗੰਭੀਰ ਅਪਰਾਧਾਂ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਾਵਧਾਨੀ ਵਰਤੇਗੀ।

ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰ. 2 ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਆਚਰਣ:

37. ਧੋਖਾਧੜੀ ਅਤੇ ਜਾਅਲਸਾਜ਼ੀ ਦੇ ਤੱਤਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਤੋਂ ਹੀ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 2 ਦੇ ਆਚਰਣ 'ਤੇ ਵੀ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਸਬੰਧਤ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਵਿਆਹ ਦੇ ਸੰਸਕਾਰ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਪਤਨੀ ਨੇ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਰੀਰਕ ਅਤੇ ਮਾਨਸਿਕ ਤਸੀਹੇ ਝੱਲੇ ਅਤੇ ਨਾਬਾਲਗ ਬੱਚੇ ਦੇ ਜਨਮ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੋਈ ਸਹਾਇਤਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਦੂਜਾ, ਨਾਬਾਲਗ ਬੱਚੇ ਦਾ ਅਸਲ ਪਾਸਪੋਰਟ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਅਤੇ ਸਮਰਥਨ ਨਾਲ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵੀਜ਼ਾ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਅਤੇ ਨਾਬਾਲਗ ਪੁੱਤਰ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਜੀਜਾ ਦੁਆਰਾ ਸਪਾਂਸਰ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਜੋ ਆਪਣੇ ਸਪਾਂਸਰਸ਼ਿਪ ਪੱਤਰ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਾਬਾਲਗ ਬੱਚੇ ਦੇ ਪਾਸਪੋਰਟ ਨੰਬਰ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਤੀਸਰਾ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 2 ਨੇ ਨਾਬਾਲਗ ਬੱਚੇ ਦੇ ਪਾਸਪੋਰਟ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣੂ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਕ੍ਰਾਈਮ ਨੰਬਰ 68/2010 ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ - ਪਤਨੀ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ ਸਬੰਧਤ ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਕਰਨ ਦੀ ਚੋਣ ਕੀਤੀ।

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਬੇਲੋੜਾ ਫਸਾਇਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਘਸੀਟਿਆ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬੇਲੋੜੀ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ। ਇਹ ਉਦਾਹਰਨਾਂ ਮੌਜੂਦਾ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 2 ਦੇ ਵਿਵਹਾਰ 'ਤੇ ਰੌਸ਼ਨੀ ਪਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਉਕਸਾਉਣ ਲਈ ਉਸ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰੇਰਣਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਸਮਝ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ।

38. ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਵਿਚਕਾਰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਝਗੜੇ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਨੇ ਨਾਬਾਲਗ ਬੱਚੇ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਹਿੱਤਾਂ 'ਤੇ ਬੁਰਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਾਇਆ ਹੈ। ਵਿਦੇਸ਼ ਯਾਤਰਾ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਨਿਰੋਲ ਨਹੀਂ, ਅਤੇ ਸਥਾਪਿਤ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਵਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ। ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰ. 2 ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਆਚਰਣ ਨਾਬਾਲਗ ਬੱਚੇ ਦੇ ਸਰਵੋਤਮ ਹਿੱਤਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੁਆਰਾ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਬੱਚੇ ਦੇ ਮਾਣ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦੇ ਮੌਕਿਆਂ ਅਤੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਮੁੱਲ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਬੱਚੇ ਦੀ ਵਿਦੇਸ਼ ਯਾਤਰਾ ਦੀ ਲੋੜ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ।

ਈ. ਸਿੱਟਾ ਅਤੇ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼

39. ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ, ਅਪੀਲ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੈ; ਹਾਈਕੋਰਟ ਦਾ 18.02.2021 ਅਤੇ ਟ੍ਰਾਇਲ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦਾ ਮਿਤੀ 15.03.2018 ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਫੈਸਲਾ, ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਅਗਲੀ ਕੜੀ ਵਜੋਂ, ਐਫਆਈਆਰ ਨੰਬਰ 141/2010 ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਅਦੁਗੋਡੀ, ਬੰਗਲੁਰੂ ਵਿਖੇ ਧਾਰਾ 420, 468, 471 ਦੇ ਅਧੀਨ ਧਾਰਾ 34 ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀ ਗਈ, ਜੋ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। .

40. ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਰੁਪਏ ਦੀ ਲਾਗਤ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੰ. 1 ਨੂੰ 1,00,000/- ਰੁਪਏ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰ. 2 ਨੂੰ ਛੇ ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਲਾਗਤਾਂ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇਗਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿਣ 'ਤੇ ਟ੍ਰਾਇਲ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੂੰ ਇਸਦੀ ਵਸੂਲੀ ਲਈ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਉਪਾਅ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਹੈੱਡਨੋਟ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ: ਅੰਕਿਤ ਗਿਆਨ **ਕੇਸ ਦਾ ਨਤੀਜਾ: ਅਪੀਲ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੈ।**

5 ਮੇਨਕਾ ਗਾਂਧੀ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਦੀ ਯੂਨੀਅਨ ਅਤੇ ਹੋਰ (1978) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 248, ਪੈਰਾਸ 76, 80-85.
6 ਕੇ.ਐਸ. ਪੁੱਟਾਸਵਾਮੀ ਬਨਾਮ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ, (2019) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 1, ਪੈਰਾਸ 376-379।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ :- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

PALLAV THAKUR ADVOCATE